

Rozumna *woloda*, współdziałanie i adaptacja

Niezwykłą rolę w kształtowaniu właściwego stosunku do muzyki odgrywają rodzice dzieci uczęszczających do szkół muzycznych. Ich zachowanie, codzienne traktowanie muzyki i prawidłowe pielęgnowanie artystycznych zdolności swoich pociech w ogromnym stopniu wpływają na kształt muzycznej osobowości młodych adeptów tej dziedziny sztuki.

Szczególnie ważne jest, aby rodzice – niemuzycy poznali specyfikę muzycznej edukacji i mieli świadomość wymagań, jakie szkoła muzyczna może im stawiać.

Od zabawy z instrumentami...

Kształcenie muzyką w porównaniu z innymi zawodami, jest procesem najdłuższym. Muzyczna edukacja trwa bowiem do 17 lat. Okres ten nie jest jednolity zarówno dla uczącego się, jak i jego pedagogów oraz rodziców. Poszczególne etapy wymagają od wszystkich stron innego zachowania, zmiany postaw, przyzwyczajęń i nawyków, które decydują o harmonijnym rozwoju i dojrzewaniu do zawodu.

Bardzo często muzyczne zabawy są dla rodziców pierwszym sygnałem świadczącym o predyspozycjach ich dzieci. Niezwykle ważne jest, aby podczas tych zabaw dziecko przeżywało silne i pozytywne emocje, które zwiększą jego emocjonalną więź z muzyką. Alfred North Whitehead określił ten czas jako *fazę romansu z muzyką*, w której rodzice powinni jak najbardziej rozbudzać w dziecku jego muzyczne zainteresowania, nakłaniać do zabaw z instrumentem oraz starać się zafascynować dziecko światem dźwięków. Pierwsze lata nauki gry na instrumencie powinny przebiegać pod okiem ciepłego i miłego pedagoga, dzięki któremu dziecko będzie pozytywnie nastawione do lekcji muzyki. Faza ta może trwać do około dziesiątego roku życia. W tym okresie rodzice mogą wspólnie z dzieckiem uczyć się muzyki, słuchać różnych nagrań z lekką muzyką klasyczną, lub chodzić na koncerty dla dzieci, organizowane w muzycznych instytucjach.

Literatura z zakresu psychologii muzyki wskazuje na dwa rodzaje postaw rodziców wobec lekcji muzyki. Są rodzice, którzy regularnie uczęszczają z dzieckiem na lekcje instrumentu i wspólnie uczą się podstaw gry. Mają oni zdecydowanie lepszy kontakt z pedagogiem, dają dziecku duże poczucie wsparcia i bezpieczeństwa, a ich obecność jeszcze bardziej mobilizuje dziecko do grania. Ponadto, jeżeli rodzic jest osłuchany z programem, który dziecko wykonuje, może w domu sam ocenić jego postępy. Takie wspólne uczestniczenie w różnych zajęciach wzmacnia również więź między rodzicami i dzieckiem.

Odminną postawę reprezentują rodzice, którzy nie uczestniczą w lekcjach muzyki, a na przykład dodatkowo angażują kogoś do ćwiczenia z dzieckiem. Zaletą jest wówczas to, że dziecko ma fachową pomoc zarówno na lekcji z pedagogiem, jak i podczas ćwiczeń. Jednak dużo słabszy jest w tym wypadku kontakt z nauczycielem, a także mniej czasu spędza ono z rodzicami. Rodzice nie zaangażowani w muzyczną edukację często mogą nie rozumieć trudności i wątpliwości, jakie ma ich dziecko.

Niewątpliwie, wszechstronne obcowanie z muzyką zachęci dziecko do dalszego zgłębiania tajników tej dziedziny sztuki oraz do systematycznego ćwiczenia na instrumencie.

Michał Piotrowski

ulica A. Szwalbego 1
85-080 Bydgoszcz
tel./fax (0 52) 348 80 72
tel. kom. 0 601 63 88 18

www.instrumenty.biz.pl

JUPITER

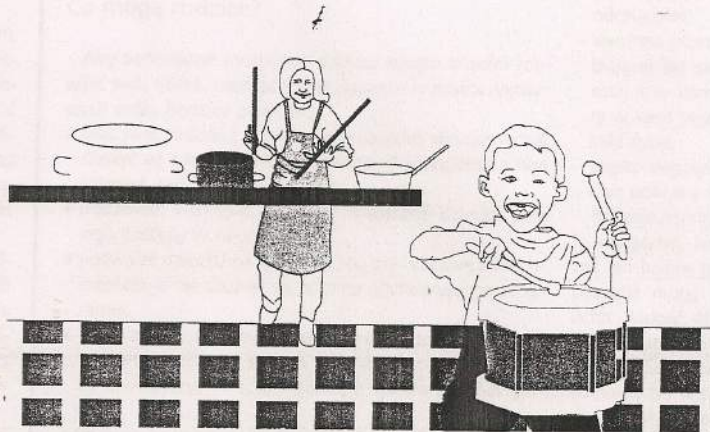
sd systems

PRO TEC ...

Problemy metodyczno-wykonawcze

... do własnych interpretacji

Jeżeli zauważymy, że dziecko jest gotowe do bardziej systematycznej pracy oraz doskonalenia swojego warsztatu i aparatu gry, możemy przypuszczać, że rozpoczyna się kolejna faza jego muzycznej edukacji, którą Whitehead nazwał fazą perfekcjonizmu. Trwa ona około 10–14 roku życia, a cha-

rakteryzuje ją większe opanowanie techniki gry, determinacja w pokonywaniu trudności muzycznych i technicznych oraz sumienne i regularne ćwiczenie na instrumencie. Ważne jest, aby w tym okresie rodzice nie obciążali dziecka zbyt wieloma dodatkowymi obowiązkami, np. nauką języków obcych, chodzeniem na konie, basen itp. Bowiem w natłoku wszystkich zajęć nie będzie miało siły, aby regularnie i z przyjemnością ćwiczyć na instrumencie. Należy zapewnić dziecku czas na obcowanie z muzyką, z instrumentem oraz z kolegami, którzy mają podobne, muzyczne zainteresowania.

W tym okresie nauczyciel powinien także zmienić swoją postawę z miłego i ciepłego, na bardziej dyrektywnego i wymagającego. Wyrobi to w dziecku poczucie obowiązku i przyczyni się do zwiększenia wysiłku podczas codziennych ćwiczeń.

Jeżeli dziecko pozytywnie przejdzie przez te fazy, z powodzeniem dostanie się do liceum muzycznego, a wówczas zdaniem Whiteheada osiągnie fazę integracji, która będzie trwała około 16–25 roku życia. Ten czas jest przeznaczony na kształtowanie i rozwijanie osobowości artystycznej, wtedy też młody muzyk tworzy własne interpretacje muzycznych utworów oraz próbuje określać swoją muzyczną tożsamość. Rola rodziców, w naturalny sposób, zostaje ograniczona – stają się jedynie biernymi obserwatorami i doradcami. Niezwykle ważne jest dawanie wsparcia emocjonalnego i poczucia bezpieczeństwa oraz rozumienie muzycznych potrzeb dziecka, związanych z chodzeniem na koncerty, uczestniczeniem w kursach czy z chęcią zespołowego grania z innymi muzykami.

W fazie integracji nauczyciel/profesor często jest uznawany za mistrza, z którym młody muzyk się identyfikuje, który jest dla niego mentorem nie tylko w dziedzinie muzycznego wykonawstwa, ale ogólnie w świecie muzyki.

O sukcesie decyduje nie tylko talent

To, czy dziecko osiągnie sukces w dziedzinie muzycznego wykonawstwa, zależy nie tylko od jego predyspozycji, specyficznie muzycznych zdolności słuchowych, czy czasu poświęconego na pracę z instrumentem. Dom rodziny i wychowanie w dużym stopniu wpływają na muzyczny rozwój człowieka. Aby dziecko mogło harmonijnie wzrastać i łagodnie przechodzić przez kolejne etapy muzycznej edukacji, niezbędne są następujące postawy rodziców:

- **postawa akceptacji** – przyjęcie dziecka takim, jakie jest, ze wszystkimi jego zaletami, zdolnościami i wadami; postawa ta charakteryzuje się nieukrywaniem miłości, okazywaniem sobie uczuć i czerpaniem przyjemności z wszelkich kontaktów z dzieckiem; taka postawa sprzyja dobremu kształtowaniu jego zdolności, umożliwia nawiązanie z nim silnej więzi emocjonalnej, dziecku zaś daje poczucie bezpieczeństwa;
 - **postawa współdziałania** – branie przez rodziców aktywnego udziału we wszelkich działaniach i pracach dziecka, a także angażowanie dziecka do zadań, które może ono wykonywać wspólnie z rodzicami; postawa ta wzbudza w dziecku ufność do rodziców, uczy cieszyć się z rezultatów własnej pracy, wyrabia w nim wytrwałłość w dążeniu do celu oraz kształtuje umiejętności współdziałania i podejmowania się nowych zadań;
 - **postawa rozumnej swobody** – dawanie dziecku takiego marginesu swobody, który jest zgodny z etapem jego rozwoju; postawa ta uczy samodzielności i niezależności w podejmowaniu różnych zadań i wywiązywaniu się ze swoich obowiązków; rodzice przejawiający tę postawę potrafią z czasem pogodzić się z samodzielnością dzieci, z opiekunów stać się doradcami, okazując mu w ten sposób swoje zaufanie;
 - **postawa uznania praw** – przejawianie szacunku dla indywidualności swojego dziecka i uznawanie jego praw; postawa ta uczy dziecko odpowiedzialności za swoje działania i obowiązki; dziecko zna dokładnie zasady panujące w domu oraz wie, czego się może spodziewać od poszczególnych członków rodziny; ze strony rodziców postawa ta wymaga bardzo konsekwentnego postępowania.
- Wszyscy rodzice, a w szczególności ci, którzy mają dzieci o większej wrażliwości, uczące się w szkołach muzycznych, zdecydowanie nie powinni przyjmować nieprawidłowych postaw rodzicielskich, do których zaliczane są:
- **postawa unikająca** – czyli ogólna niechęć rodziców do kontaktów z dzieckiem;
 - **postawa odtrącająca (agresywna)** – czyli nieokazywanie pozytywnych uczuć i nieustanne krytykowanie dziecka;
 - **postawa nadmiernej koncentracji** – to znaczy stawianie nadmiernych wymagań, przekraczających możliwości dziecka, narzucanie swojego autorytetu i rządzenie dzieckiem; wiąże się to z nieprzyznawaniem prawa do samodzielności oraz ograniczaniem swobody przez kary i sztywne reguły;
 - **postawa nadmiernie chroniąca** – czyli trzymanie dziecka pod kloszem, reakcje rodziców prezentujących tę

postawę są paniczne, wszędzie widzą niebezpieczeństwo, przedstawiają dziecku świat jako zagrażający; często tacy rodzice wychowują dziecko bezkrytycznie i bez wszelkich wymagań.

Niewątpliwie postawami najbardziej sprzyjającymi harmonijnemu rozwojowi dziecka, które uczęszcza do szkoły muzycznej, jest postawa rozumnej swobody, współdziałania i akceptacji. Ważne jest także otoczenie go opieką, ale nie w sposób nadmiernie chroniący.

Co mogą rodzice?

Aby uzdolnione muzycznie dziecko mogło w pełni rozwijać swój talent, niezbędne jest wsparcie i zachęta najbliższych osób. Rodzice powinni:

- okazywać radość z aktywności muzycznej dziecka – czyli cieszyć się z muzycznych zabaw dziecka, wspólnie z nim śpiewać, tańczyć i muzykować;
- podziwiać i chwalić zdolności muzyczne dziecka oraz jego postępy w nauce;
- pozwalać dziecku na spontaniczną grę i zabawę z instrumentem, a nie skupiać się tylko na obowiązującym programie;
- organizować w ramach rodzinnych uroczystości małe koncerty, podczas których najbliższa rodzina mogłaby towarzyszyć dziecku wspólnym śpiewaniem lub graniem;
- inicjować grę na instrumencie, mobilizować dziecko do ćwiczenia, motywować do codziennej żmudnej pracy, podsuwać nowe i ciekawe sposoby ćwiczenia, korzystać z zeszytu prowadzonego na lekcjach muzyki;
- poświęcać swój czas i energię na ćwiczenie z dzieckiem, chodzić z nim na szkolne audycje i koncerty okolicznościowe;
- zakupić instrument, dbać o niego, wyposażyć pokój w pulpit i lustro, kupować nagrania z muzyką klasyczną, bilety na koncerty i do różnych instytucji muzycznych;
- starannie dobrać krąg przyjaciół o podobnych zainteresowaniach i zdolnościach;
- tak dysponować czasem dziecka, aby nie było obciążane zbyt wieloma obowiązkami, miało czas na ćwiczenia, kiedy tylko zapragnie;
- interesować się muzyką i uczestniczyć w życiu kulturalnym, co wpłynie pozytywnie na ogólnomuzyczny rozwój dziecka;
- zachęcać dziecko do wytrwałej codziennej pracy;
- być dojrzałymi socjalno-emocjonalnie, zapewnić dziecku stabilność rodziny, wychowywać je w tradycyjnym stylu życia rodzinnego, przejawiać silne więzi emocjonalne i relacje między członkami rodziny oparte na miłości;
- dawać dziecku poczucie bezpieczeństwa, umiejętnie budować poczucie jego własnej wartości i wiary w swoje możliwości;
- wspierać dziecko w trudnych momentach jego edukacji – zwłaszcza podczas egzaminów i przesłuchań; jeżeli dziecko wzrasta w atmosferze wzajemnego oddania i życzliwości, ma szansę w miarę bezboleśnie przechodzić przez kolejne progi edukacji muzycznej, ponieważ poczucie presji i konkurencji ze strony rówieśników nie zdominuje jego kontaktów z rodziną, a w momentach ewentualnych trudności lub niepowodzeń nie będzie się ono czuło osamotnione;

- wspierać dziecko, gdy jest z siebie niezadowolone lub gdy ma zaniżoną samoocenę;

- ale nawet przy najlepszych relacjach w rodzinie, dziecku niezwykle potrzebna jest akceptacja ze strony rówieśników;

- osamotnionemu lub odizolowanemu dziecku (w szczególności grającemu dziecku) jest niezwykle trudno zarówno w momentach niepowodzeń, jak i w chwilach sukcesu;

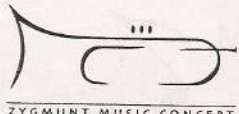
- jednym i w drugim wypadku dzieci, podobnie jak dorośli, mają potrzebę podzielenia się z kimś bliskim swoimi odczuciami;

- samotne przeżywanie niepowodzeń prowadzi do pogłębiającej się samokrytyki, braku akceptacji tego, co się robi, a w konsekwencji w dorosłym życiu – utraty wiary w sens tego, czego człowiek uczył się niemal przez całe życie;

- często negatywna samoocena jest bardzo subiektywna i nie pokrywa się z oceną słuchacza.

Rodzice, którzy decydują się na posłanie dziecka do szkoły muzycznej, biorą na siebie wielki obowiązek. Obowiązek ten będzie pociągał za sobą wiele przyjemności, choć początki mogą być trudne do zniesienia dla ludzkiego ucha. Radość, która może dawać obcowanie z muzyką – czy to słuchanie, czy wykonywanie jej – jest nieoceniona. Dlatego warto wytrwale wspomagać innych w muzycznej edukacji, bo w przyszłości to właśnie te osoby będą nam dostarczały wiele ekscytujących wrażeń swoim profesjonalnym wykonawstwem muzyki. ■

Autorka jest skrzypaczką i psychologiem. Pracuje jako psycholog szkolny w Państwowym Zespole Szkół Muzycznych im. A. Rubinsteina w Bydgoszczy.

ZYGMUNT MUSIC CONCEPT

...i gra muzyka

Profesjonalny sklep z instrumentami dętymi

Autoryzowany serwis instrumentów dętych

Sklep internetowy

Instrumenty muzyczne, akcesoria, nuty

tel. 052 321 39 66
fax 052 321 39 65

www.music-concept.pl